AMINTIRI

Boeluceuri teatrale

de M. MORA

Agata Bârsescu absolvise cu elogii deosebite Conservatorul din București.

Ea debută la Teatrul Național, în „Pe malul Gârlii", un act în versuri de D. Olănescu-Ascanio, fost ministru la Atena, membru al Academiei Române, literat de reală. Succesul fu atât de strălucit, în cât Carmen Sylva o povățui să urmeze studiile la Viena. Acolo i se prezise o carieră excepțională. Nu trecu mult, și directorul Burg-Theater-ului, considerat ca cea mai bună scenă germană, îi încredință creiarea rolului principal dintr'o nouă piesă a lui. După câțiva ani, Agnès Sorma, faimoasa artistă dramatică, avu în tânăra romăncă o rivală consacrată. Sudermann scrise „Magda" pentru ea. „Hero și Leandru", de Grillpartzer, și „Medeea", de Légouvé făcură serii tot atât de glorioase, proectând o legitimă mândrie asupra patriei artistei adoptată de teatrul german. La Berlin, la Hamburg, la Muenchen, pe toate scenele mari unde juca în limba însușită în chip desăvârșit, era favorita răsfățată a publicului și a criticei.

Ca atențiune pentru țara ei, Agata Bârsescu veni în câteva rânduri în România și reprezintă la Teatrul Național, împreună cu trupa Burg-ului, repertoriul său. Și ca un omagiu pentru Augusta-i protectoare, interpretă primul rol din „Meșterul Manole", scrisă de Regina Elisabeta pentru ea, piesă în care apăruse la Viena

Cu timpul, Agata Bârsescu, fu cucerită de nostalgia meleagurilor părăsite în tinerețe. In lupta dintre pasiunea admirației străine și dorul de țară, mai totdeauna învinge el, nu ea. Și iat-o consacrându-se teatrului român, în plină maturitate, când interpretările legendare, experiența scenică, ambianțele în cari se desăvârșise, constituie un fericit torerit de însuflețire a acelor artiști de pomină, dintre cari unii au putut fi numai urmați, dar nu și înlocuiți. Cu C. Nottara și Ion Petrescu în „Magda", cu V. Leonescu, Aristide Demetriad, Toni Bulandra, în „Hero și Leandru", și în „Fiul Pădurilor", cu ansambluri săpate în aur pe paginile istoriei teatrului românesc, ea oferi publicului din Capitală și din provincie, ani de-arândul, adevărate desfătări de artă superioară.

Plină de atenție față de autorii români, interpretă unele roluri create de predecesoare dispărute, și altele noui, imprimându-le amploarea acelui incomparabil talent, pe care nu-l egalau decât temperamentul și prestanța ei.

Deprinsă cu morevurile civilizate din occident, determină între teatru și critică o colaborare de așa fel, încât precontizările celei din urmă fură din ce în ce mai puțin indiferente celui dintâi. Ca reciprocitate, Agata Bârsescu considera totodată ca o plăcere și o distincțiune să fie prezentată de către unul din cronicarii dramatici, în orașele unde juca.

Insărcinat cu acea rubrică la „Apărarea Națională', ziar condus de V. D. Păun, directorul liceului Lazăr, fostul profesor al Regelui Ferdinand, în fruntea unui comitet de dascăli reputați, și înființat de Nae Dumitrescu, entimatorul „Tinerimei Române", am avut prilejul să asist la una din reprezentațiile emoționantei piese a lui Victorien Sardou, „Fedora", la teatrul din Brăila. Ce s'ar putea spune despre succesul obținut! Ca o orchestră sub bagheta unui șef ilustru, actorii se topeau la căderea protagonistei lor într'un aliaj dramatic ce magnetiza publicul.

Găsindu-mă printre cei cari se dusese pe scenă, ca s'o felicite după actul al doilea, Agata Bârsescu abia isbuti să-mi vorbească, pe când o sufletă îi pudra spinarea cu un puf cât o bidinea. Se identifica atât de mult cu personajul interpretat, simțea atât de adânc ceeace simțise autorul, încât era cu adevărat sguduită ori de câte ori spectatorii vibrau până la lacrimi.

— Fă-mi un serviciu.. Pentru că plouă și asi răci mergând pe jos, până la hotelul Francez, oprește-mi o birjă la eșire.. Până voiu schimba vestmintele de scenă, publicul le va lua pe toate.

Inainte de a se lăsa cortina, părăsii loja oficială și mă urcai într'o trăsură cu coșul ridicat.

Publicul eși, dar nu se răspândi. Piața se umplu de umbrele. Fremăt de entuziasm, la care lua parte și prefectul poliției, simpaticul Mișu Cantuniari, trântit din București la Brăila, de traectoria vicisitudinelor politice.

Ovații străbătură atmosfera umedă.

Luată pe sus de studenți, marea artistă fu depusă în birja rezervată.

Simții că alunec sub burduful scorojit.

Poate că n'ar fi fost nevoie, de osrece felinarele din piață abia mai pâlpâiau.

— Trăiască Agata Bârsescu! strigă tineretul.

Deodată, un grup deshămă caii rebegiți și le luă locul, trăgând de oțe și aclamând-o până la hotel.

Ier când luminile de pe terasă descoperiră pe cronicarul nefericit, studenții istucniră:

— Să trăiască și domnul Bârsescu!

RĂUTĂȚI

Porcul de Crăciun

Multe obiceiuri și tradiții, unele cu rădăcini în negura veacurilor, au dispărut din calendarul nescris al românului. Poate că nicăeri ca la noi n'a fost civilizația mai stricătoare de datini. Unele popoare, mult mai înaintate decât al nostru, păstrează și astăzi obiceiuri — și chiar legi — adoptate cu multe secole în urmă, fără să se sinchisească de judecata celor din Balcani sau din mijlocul Africei. Pe când la noi, unde legile se învechesc adesea înainte de a fi experimentate, vezi intelectuali aadea strâmbând din nas la apariția Vicleimului sau a călușarilor, iar „capra" și buhaiul nu mai stârnesc interes și haz decât la mahala și la sate. Vor fi însă alungate și de aci pe măsură ce mustățile și țițarii vor cădea la porunca unui progres de fațadă.

Sunt însă unele tradiții care se mențin cu tărie și pe meleagurile noastre, probabil fiindcă sunt în legătură directă cu stomacul: ouăle roșii și porcul de Crăciun. E drept că orășenii, mai ales cei din blocuri, n'au unde să crească și să îngraște porci, dar sarmalele și caltaboșii, care nu lipsesc nici din palate, intră în tradiția porcului de Crăciun. La sate însă, unde lista de bucate, în zece și chiar unsprezece luni pe an, nu onorează decât legumele, ouăle și carnea de pasăre, tăerea porcului, în ajunul Crăciunului, după un post de șase săptămâni, capătă proporțiile unui eveniment, care, mai ales în mintea copiilor, depășește pe acel al nașterii Mântuitorului. Orășanul, care se împiedică la tot pasul de măcelării și de restaurante așteaptă Crăciunul ca să se odihnească sau ca să petreacă în familie; dar țăranul când zice Crăciun, simte apă în gură de dorul unui mușchi la frigare și al unui trandafir în tigae. Pentru copiii dela oraș, Crăciunul vine cu jucării, cu cărți și cu obiecte de îmbrăcăminte; pentru cei dela țară vine cu urechi de porc și cu șorici. N'am să uit niciodată supliciul intervalului dintre căsăpirea lui Ghiță, bunul meu prieten pe care îl îndopam cu porumb și cu rămășițele dela masă, și sunetul clopotului pentru începerea slujbei din ziua Nașterii Domnului, sunet care însemna sfârșitul postului și libertatea, pentru cei care nu mergeau la biserică, de-a pune frigările și tigăile în funcțiune.

Astăzi, când prețul cărnii de porc tinde să ajungă pe cel de altădată al icrelor negre și când la postul bisericesc s'a adăugat și cel fixat de înaltele autorități, acesta mai greu de călcat, tradiția porcului de Crăciun e în avantajul celor dela țară. Dar și orășenii vor înghiți cu mai multă poftă sarmalele și caltaboșii, căci tot ce e scump e și bun. Poftă mare!

KIR PANAIT

DE ANUL NOU

A apărut revista „Universul Literar" de ANUL NOU, cu numărul paginilor mărit, aducând excelente colaborări și un abundent material critic, informativ și distractiv. Din bogatul sumar, prezentăm: „Constrângerea speranței", de MIHAI NICULESCU; „Sensul creației în cultura românească", de ȘTEFAN TEODORESCU; „Cu gândul la 6 Septembrie", de MIRCEA MATEESCU; „Hexametrii zonei", versuri de ȘTEFAN STĂNESCU; „Slavă Munților", poezie de THEODOR AL. MUNTEANU; „Vijelia", nuvelă de LADMISS ANDREESCU; „Insolație", nuvelă de Bunin, traducere de DONICI; „Taina zăpezilor de atunci", nuvelă de LAURENȚIU FULGA; „In redacție", schiță de ERASTIA PERETZ; „Mâinile", poezie de NICHITA TOMESCU; „Febră", nuvelă de EUGEN HARALAMBIE; „Patria", poezie de GEORGE VOEVIDCA; „Călătorie", schiță de CONST. COJAN; „Solul din Suceava", versuri de G. IONAȘCU; „Moartea Clopotarului", versuri de AL. RAICU; „Poem pentru suflet, versuri de DUMITRU ALBOTA; „O clipă de sinceritate", reportaj de ȘTEFAN BACIU și TRAIAN LALESCU.

Mai semnează cronici și articole diverse: Romeo Alexandrescu; Sergiu Dumitrescu; Traian Lalescu; Adriana Nicoară; Vlad Aliman; I. Calboreanu; Niculai Streiu, C. Arabolu; Florestan și C. Fântâneru.

COLOCVII în ACTUALITATE, de Soractes, Menip și Menalc; Ilustrații și humor, de VOINESCU.

Citiți:

UNIVERSUL LITERAR

Columbia

Columbia

GRAPHOPHONE COMPANY ROMÂNĂ S. A. R.

BUCUREȘTI I. Calea Victoriei Nr. 48—50

Sucursala: TIMIȘOARA, Bul. Regele Ferdinand Nr. 7

APARATE de RADIO
GRAMOFOANE
AUTOMATE cu PICK-UP
PLACI de GRAMOFON: Columbia, Odeon, His Master's Voice
ACORDEOANE „Cantulia"
MAȘINI de SCRIS
Mașini electrice de călcat
FRIGORIFERE ELECTRICE
INJECTOARE de PACURA COMPLECT AUTOMATE
VINDEM și în RATE

Anul Nou la „Bolta Rece"

de OCTAV MINAR

1) Bolta Rece. 2) Ion Creangă. 3) Petre Carp. 4) Vasile Pogor.

Bolta Rece își câștigase celebritatea în decursul anilor, prin felul cum boltagiii înțeleseseră să romanțeze întâmplările cele mai caracteristice, unde viața lor apărea într'un cadru de legendă vorbită.

Poetul *Grigoriu-Buduișcă*, unul din prietenii lui Creangă și Eminescu, cunoscut prin odele lui evocatoare, — știuse să caracterizeze într'un sonet plastic și nobil, vestita crâșmă dela Iași cu întâmplările și oameni rari din alt veac:

„Bolta Rece locul vrăjit, lumină
De vorbe, spirit, haz și veselie,
Unde s'a furișat clasica poezie
Cu visuri, armonii în cupa plină

*

Alai de gânduri, petrecere deplină
Cu prietenie sinceră și frenezie,
Tulburătoare inspirație, talentul,
o beție...
Cotnarul curge în unda cristalină.

*

„Amira zeul nostru, statuă sculptată
In inimi generoase și pururea curată,
Noi te privim cu admirație, ca peschesi...

*

„In crâșma ta modestă ai adunat tot Iașul
Te admirăm pe tine ales între aleși,
Ducând ca amintire blazonul și panașul!"

Anul Nou era un prilej de mare adunare a Junimiștilor la Bolta Rece.

Ritmul glumelor și al farselor pline de umor moldovenesc, erau în sacul lui Creangă, care știa să le întrebuințeze la timp, acea *„hărjoană ondulatorie"*, vorba lui Conta, care nu depășia gluma țărănească, închegând tablouri vii de veselie.

Creangă disprețuia fățărnicia și oricând era gata cu răspunsul pentru o vorbă de spirit, pentru o soție, pentru a îmbrățișa o idee generoasă.

Odaia din fund se umpluse de boltagii, care voiau să hiritisească în chip deosebit sosirea Anului Nou

Apariția lui Creangă îmbrăcat țărănește, având pe cap o căciulă țurcănească, iar în spate o ghebă ciobănească, produsese o admirație generală,

— Hai noroc și voe bună, că afară nu tună, și vinul de Cotnar, te face hoinar!

— La mulți ani! Strigară Junimiștii din fundul odăii.

— Caracuda a venit?

— N'a venit.

— Dar c'onul Jak?

— Nici.

— Atunci...

— A venit excelența sa, domnul Carp.

— Să trăiți excelență, se apropie Creangă de Petre Carp, care stătea în capul mesei din fund, rezervată boltagiilor. Scoțând cu ichimonicos căciula, a mai grăit în semn tuturora:

— Carpe diem!

Carp se ridică în picioare și privind ceremonios prin monoclu pe Creangă, răspunse:

— Popa Smântână?!

— Smântână dar fără brânză, excelență.

— Cu mămăliguță ar merge...

— Dar nici elivencile mele făcute de Tincuța nu sunt de lepădat.

Și fără să aștepte un răspuns, scoase de sub cojoc o căldare plină cu astfel de plăcinte calde care răspândiră un miros plăcut de unt, smântână și brânză proaspătă.

— Poftim de luați, că bine a zis cine a zis, că mâncarea e fudulie și că băutura e temelie.

In clipa aceia, Amira puse pe masă două cofețele cu vin de Cotnar, alb și negru, rugându-l pe Creangă să facă onorul mesei Anului Nou.

Povestitorul începu colindul:

Aho!... Aho!...
Sara lui sân Vasile
Să vă aducă numai bine.
Când urăm la Bolta Rece
Pela buric hior ne trece.
Ia mai îndemnați flăcăi
Hăi! Hăi!

*

C'oane Carp ai spus matale:
„Junimea nu m'a înțeles
N'am ce se fac cu acest eres,
Resemnat aștept marea dreptate
Făcând apel la posteritate!".
Și c'onul Jak judecătorul:
„Apelul tău neavând dată
Te vei judeca pe lumea cealaltă!"
Ia mai îndemnați flăcăi
Hăi! Hăi!

*

Pentru Convorbiri propun
Să se scoată un număr bun
Paginile toate albe
Pentru caracudă-salba.
Pe copertă să se scrie:
Nu-i nici o poezie,
Nici istorie, nici nuvele,
Căci n'ai ce face cu ele
Și nici luptă de idei
Pentru cetitori câțăi,
Pe filologi doar i-am ertat
Să nu se scarpene în sat.

Ia mai îndemnați flăcăi
Hăi! Hăi!

*

Tu te 'ntreabă și socoate
Dacă lumea asta poate
Să 'nfrunte ei viețel amar
C'un pahar vechiu de Cotnar.
Deci te 'ndeamnă, deci te'ntrece
Și rămâi la Bolta Rece.
Trece vinul prin gâtleje
Liniștit nici păs, nici fâs,
Tot e miros și 'nțilege
A ghit șabăs!
Ia mai îndemnați flăcăi
Hăi! Hăi!

Creangă era antisemit, iar Petre Carp era filosemit. Intepăturile povestitorului nu au supărat pe nimeni, ci dimpotrivă au avut darul să predispue la veselie pe toți comesenii junimiști.

Când vinul de Cotnar a fost gustat pe „toate fețele", spiritualitatea și umorul au început să-și iee sborul.

Venirea lui Maiorescu și Pogor a mărit până la delir buna dispoziție. Mai ales Caragiale era în culmea fericirei.

Celebra *„Condică de Prezență"* în seara de Anul Nou fusese pusă în mijlocul mesei. Paginile ei s'au acoperit cu felurite glume, aforisme, idei, toate stimulate de Cotnarul generos și nobil.

A doua zi se puteau ceti următoarele:

„Ce fel de publiciști sunteți voi, când scrieți pe Alecsandri cu x, pe Kogălniceanu cu C, pe Russo c'un singur s, iar pe Creangă îl faceți mereu Ioan, când pe dânsul îl cheamă Ion, pe mine mă cheamă Caragiale iar nu Carageale, cu i, bă, cu i, nu cu e, nătăfleață:

Eu nu-s Caragea
Vopsită acadea; —
Sunt Caragi
Băiat c'am gigi.
Semnez Caragiale
Chiar la cinci parale
Pentru un tăun
Eftin și bun!

*

„Când ai ajuns la răspântia vieței, și nu știi în care parte să te îndrepți, sacrifică drumul făcut și te întoarce definitiv în viața interioară a sufletului tău, consacrându-te meditațiunei".

Rândurile sunt semnate de Maiorescu; alături prelucrarea versificată a lui Eminescu făcută din Pușkin:

„O prietena gândului hoinar —
Tu secol uniform, avar, — Cu tine înfrumusețat — Și cu inspirație cântat — Vin de culege bucurii — Flori și fluturi din câmpii — Și mă 'ndeamnă ca să scriu — Lung poem fără pustiu — Numai soare și iubire — Peste suflete și fire — Numai cântec, râs și joc — Pentr'un om făr de noroc — Și cu aburul din tine, Intărește ura în mine — Vreau să nu mai fie fală — Cu o pată neagră de cerneală — S'ascund prostia și 'ngânfarea — Pregătind spânzurătoarea!".

Tot din „Condica de Prezență" mai aflăm că toți Junimiștii reuniți la Bolta Rece, au plecat în sănii la Copou, și când orologiul dela Mitropolie a sunat 12 ore, au îngropat cu tot ritualul o păpușă care simboliza Anul vechiu, iar Pogor a scos din buzunarul paltonului un copilaș de porțelan, gol, golut, arătându-l asistenței, care aplauda strigând să trăiască. Reintorși la Bolta Rece, Creangă își insuși rolul de mancă — ogoindu-l astfel:

Nani, Nani,
Năzdrăvani.
Dragul mamei puișor
N'a ca țâță un ulcior, —
Când te-i face măricel
Iți dă maica un purcel,
Și o vie la Cotnar
Să te văd la Iași crăsmar!

Veselia s'a prelungit până la ziuă. Ciocnind ultimele stacane, boltagii s'au îmbrățișat cântând în cor cântecul studențesc „Gaudeamus" — amintire din tinerețe și de bună prietenie.

S'a pus în vânzare

VESELIA

DE ANUL NOU

NUMAR EXCEPȚIONAL

RAVAȘE DE PLACINTA

de TELEOR

La sfârșit de an — (Scrisoarea D-RULUI URECHIA) — Vizite de ANUL NOU — Istoricul Calendarului — Amintiri de C. COSCO

Răvașele

LOTERIEI DE STAT PE CLASE

de Anul Nou 1941

Nu te ferì din calea Norocului și cumpără un loz la Loteria de Stat!

Câștigă-ți pâinea prin muncă, dar nu da cu piciorul Norocului la Loteria de Stat!!

A jucà sau a nu jucà la Loteria de Stat, nu este de discutat, ci de încercat!

Nu există oameni norocoși sau nenorocoși. Oricine poate fi bătut de Noroc într'un moment al vieții sale. Nu scăpați acest moment!

Nu există Numere norocoase sau nenorocoase. Lăsați Norocul cel orb să dea peste fiecare dintre D-voastră!

Norocul nu fericește pe cei ce se îndoesc sau se descurajează. Inarmați-te deci cu nădejde la cele 5 clase ale Loteriei de Stat!

La Loteria de Stat jumătate aproape din lozuri sunt câștigătoare. Așteptați-vă fiecare, cu încredere, rândul!

Nu svârliți banii la jocuri de noroc care macină sănătatea și săcătesc punga. Loteria de Stat vă cere bani puțini și vă dă câștigari reale!

Norocul îl ajunge pe jucător odată cu recunoștința bolnavilor din spitale și sanatorii. Luați așadar un loz la Loteria de Stat și Dumnezeu vă va ajuta!

GRIPA! dacă vreți să o preveniți luați zilnic 2-4 pastile

TESTA

Cel mai bun antigripal

LA FARMACII ȘI DROGUERII

URĂTURI (urări populare) LA ANUL NOU

Cu prilejul Anului nou, săteanul român dă un caracter de deosebită festivitate acestei zile.

Spiritul său inventiv creiază unele manifestări, cari sunt asemănătoare cu acelea din viața lui zilnică, dar cărora, cu ocazia reinoirii anului, le dă o formă exagerată, cu unicul scop de a distra.

In toate urăturile, ce le face la Anul nou, cari în mare parte sunt variante, predomină fantasticul, gluma și ironia.

După obișnuita colindă a plugușorului, urmează diferite urături pentru gazde, ținându-se seama de vârsta lor.

Câți paie sînt pi casă
atâția galbeni pi masă.
Câți chietri sînt la Prut
atâția oale cu unt.
Câți cărbuni sînt în cuptiori
atâți boi buni gonitori (juncani).
Câți cărbuni aprinși în vatră
atâți pețitori la fată.
Câți chietri în fântână
atâția oali cu smântână.
Câți cloarî zburătoare
atâția vaci mulgătoare.
Câți pene pi cucoși
atâția flăcăi frumoși.
Câți bețe sînt pi vatră
atâți flăcăi la o fată.
Câți nuelî îngrădite
atâția fetii logodite
Busuioc bătut în loc,
rămâi, gazdă, cu noroc.
Busuioc bătut pi masă,
rămâi, gazdă, sănătoasă!
Vă urăm roade 'n ogor,
bucurie și mult spor
pintru anu(l) viitor!

Auzite în comuna Plopeni, jud. Botoșani de *G. T. Niculescu-Varone*, dela săteanul Vasile Toader Gănariu. El știa carte și era în vârstă de 65 de ani.

Domnii abonați sunt rugați ca la orice reclamație sau schimbare de adresă să binevoiască a ne trimite eticheta cu care primesc ziarul, iar spre a fi prompt serviți la reinoirea abonamentului să lipească pe cuponul mandatului poștal eticheta abonamentului expirat.

Prima societate română de explozivi

Inștiințare

In conformitate cu decretul Lege No. 4085 publicat în Monitorul Oficial No. 298 din 18 Decembrie a. c. termenul pentru depunerea spre ștampilare a acțiunilor Societății noastre s'a prelungit până la 10 Ianuarie 1941, inclusiv.

Toți acționarii Societății noastre vor depune acțiunile ce posedă direct la Ministerul Economiei Naționale, Serviciul de Stampilare a acțiunilor, până la data susmenționată.

412

VIȚE ALTOITE

POMI FRUCTIFERI, VIȚE SPECIALE PENTRU LIPSURI, ȘI PLANTAȚII NOI AUTENTICITATEA VARIETĂȚII GARANTATĂ

Adresați-vă cu încredere la: Pepinierele Th. Teodorescu, Focșani

2

REVELION splendit

LA MOTANUL NEGRU

RAHOVEI 192 — Telefon 40173

COTILION DANS ȘI VESELIE Rețineți mese

416

FRICȚIUNEA HORIA

A APARUT

SABOTAJUL ECONOMIC

DE

Const. Gr. C. Zotta, Consilier de Curte de Apel, Asistent Inalta Curte de Casație

și

Ilie M. Dragomirescu, Procuror Tribunalul Dâmbovița

Comentar al legii și regulamentului pentru reprimarea sabotajului și al legilor cu aplicațiune concomitentă, privind producția și prețurile.

Doctrină penală și economică. — Jurisprudența recentă a instanțelor speciale. — In anexă: legislația aplicabilă în materie.

Lucrare folositoare juriștilor și tuturor comercianților și consumatorilor.

Editura „UNIVERSUL". Prețul 80 lei